

Cymru Can

Strategaeth ar gyfer
Comisiynydd Cenedlaethau'r
Dyfodol Cymru 2023-2030





Sut i ddefnyddio'r ddogfen hon

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu ein strategaeth ar gyfer 2023-2030 a'n gweledigaeth hirdymor.

Rydym wedi darparu trosolwg o'n dull gweithredu a dangosyddion ar gyfer asesu ein heffaith.

Bydd cynlluniau penodol ar gyfer ein pum cenhadaeth yn cael eu manylu mewn map ffordd tair blynedd yn dechrau o 1 Ebrill, 2024.

Byddwn yn gwerthuso ein dull yn barhaus, gan ymgysylltu'n weithredol â rhanddeiliaid i sicrhau ein bod yn cael yr effaith fwyaf bosibl o fewn yr adnoddau sydd ar gael, gan wella llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol yng Nghymru yn y pen draw.

Cynnwys

Pwy ydym ni	4
Ein gweledigaeth, gwerthoedd a pwrpas	6
Rhagair	8
Sut wnaethon ni gyrraedd yma?	10
Cenhadaeth 1: Gweithredu ac effaith	12
Where will we be?	16
Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol	18
Cymru i'r Byd a'r Byd i Gymru	19
Cymru sy'n Fwy Cyfartal	19
Cenhadaeth 2: Hinsawdd a Natur	20
Ymgodi o'r Gaeaf	24
Cenhadaeth 3: Iechyd a Llesiant	26
Meddwl hirdymor	30
Cenhadaeth 4: Diwylliant a'r Iaith	32
Gymraeg	
Cenhadaeth 5: Economi Llesiant	36
Mesur Effaith	40
Meysydd Ffocws	42
Ymuno â'r mudiad dros newid	44
Beth nesaf?	46

Cymru Can

Strategaeth 2023-2030 ar gyfer Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Pwy ydym ni

Mae Cymru yn sefyll ar ei phen ei hun fel yr unig genedl yn y byd i weithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn amlinellu saith nod llesiant ar gyfer Cymru, ynghyd â phum egwyddor arweiniol i feithrin ymdrechion cydweithredol gyda'r nod o wella ein hamgylchedd, ein heconomi, ein cymdeithas, a'n diwylliant.



Ffigur 1: Olwyn Saith Nod Llesiant



Mae gan Derek Walker, yr ail Gomisiynydd erioed a benodwyd ddyletswyddau sy'n cynnwys :

- Hyrwyddo'r egwyddor datblygu cynaliadwy, yn enwedig diogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion;
- Annog cyrff cyhoeddus i ystyried canlyniadau hirdymor eu gweithredoedd ; ac
- Asesu'n ddiwyd cyflawniad yr amcanion llesiant a osodwyd gan y sefydliadau hyn

I gael dealltwriaeth fwy cynhwysfawr o rôl y Comisiynydd, mae gwybodaeth ychwanegol ar gael [yma](#).

Ar ei ddiwrnod cyntaf fel Comisiynydd, ni wastraffodd Derek Walker unrhyw amser yn cyhoeddi galwad am "newid brys a thrawsnewidiol" yng Nghymru. Datganodd ymhellach ei fwriad i gydweithio ag amrywiol randdeiliaid i nodi 'sut' y gallai ei rôl gael y dylanwad mwyaf

Arweiniodd yr ymdrech gyfunol hon at [Cymru Can](#).



Cymru Can

Ein gweledigaeth



Cymru sy'n lle gwell i fyw ac mae ganddi ddyfodol disglair ac optimistaidd – ffyniannus, cynhwysol a gwyrdd.

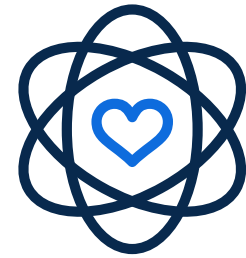
Gyda'n gilydd rydym wedi diogelu buddiannau'r rhai sydd heb eu geni eto. Mae llesiant a meddwl hirdymor wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau. [Cymru Can.](#)

Ein Gwerthoedd

Bob dydd, rydym yn gweithio tuag at ein gweledigaeth, wedi'i hategu gan set o Werthoedd craidd a rennir.

Rydym yn:

- Gynhwysol
- Beiddgar
- Agored
- Cefnogol
- Optimistaidd



Ein Pwrpas

Rydym yn llais ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, yn gweithredu heddiw er mwyn sicrhau gwell yfory. Rydym yn cynghori ac yn herio, gan ddwyn y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif. Rydym yn ysbrydoli, yn ymgynnull ac yn cynnull i gael yr effaith fwyaf posibl. Ynghyd ag eraill, rydym yn tyfu mudiad dros newid - gan roi meddwl hirdymor a ffocws ar y dyfodol wrth wraidd popeth a wnawn.

Mae [Cymru Can](#) yn crynhoi'r dull y bwriadwn ei fabwysiadu dros y saith mlynedd nesaf tuag at gyflawni'r weledigaeth hon. Mae'n nodi ein pum cenhadaeth:



Tîm Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Rhagair

Gan Derek Walker

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru



Dychmygwch y person ieuengaf rydych chi'n ei adnabod.

Nawr lluniwch yr ansawdd bywyd y byddech chi eisiau iddyn nhw ei gael dros y 50 mlynedd nesaf - sut bydd y pethau rydych chi'n eu gwneud heddiw yn gwneud bywyd da yn bosibilrwydd?

Rydym wedi cynnwys pobl o bob rhan o Gymru, o unigolion, cyrff cyhoeddus i sefydliadau'r sector gwirfoddol a busnesau; i benderfynu sut y gallwn gydweithio orau, gan ddefnyddio ein Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i greu dyfodol gwell i bawb, yn hen ac ifanc, ac i'r rhai nad ydynt wedi'u geni eto.

Gwyddom y gall [Cymru Can](#) wella lefelau llesiant ar gyfer bywydau gwell heddiw ac yfory. Mae gennym ni ddeddfwriaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol, enghreifftiau o sut mae'n gweithio'n ymarferol, a'r posibiliadau i wneud mwy – i fynd ymhellach a mynd yn gyflymach.

Mae'r strategaeth hon yn nodi'r pum cenhadaeth y mae fy nhîm a minnau'n ymrwymo iddynt tan 2030, gan fanylu ar ein hymagwedd, y camau nesaf, a sut y gall pob unigolyn gyfrannu at weledigaeth [Cymru Can](#).

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae llawer ohonom wedi ystyried byw bywydau mwy cysylltiedig, ystyrlon gyda mynediad i aer glân, natur, cymuned, bwyd lleol, a mannau diogel sy'n meithrin llesiant.

Yn anffodus, mae llawer o'r hanfodion hyn dan fygythiad, yn enwedig ar gyfer yr unigolion mwyaf ymylol yn ein cymdeithas, megis y rhai â nodweddion gwarchoddedig.

Fodd bynnag, mae atebion i ddiogelu ac ehangu'r ffynonellau llesiant hyn eisoes yn bodoli ac mae ganddynt y potensial i gyfoethogi bywydau ledled Cymru.

Mae ein cenedl eisoes wedi cymryd camau breision gan ddefnyddio'r nodau llesiant cenedlaethol a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Rydym yn ymfalchio mewn llwyddiannau fel hyrwyddo cyflog byw gwirioneddol ledled Cymru, gwrthod cynlluniau ar gyfer traffordd feichus, a blaenoriaethu cadwraeth amgylcheddol.

Mae hyn wedi arwain at ymrwymadau cludiant gwyrddach, cwricwlwm ysgol blaengar, a dull newydd o ddiffinio cynnydd economaidd sy'n blaenoriaethu pobl a'r blaned. Wrth i chi ddarllen hwn yn 2030, byddwn yn ddi-os wedi dangos camau gweithredu hyd yn oed yn fwy uchelgeisiol a thrawsnewidiol, gan ragori ar ein disgwyliadau o ran yr hyn sy'n gyraeddadwy.

Nid oes unrhyw wadu'r angen dybryd am newid trawsnewidiol.

Rhaid i'r byd gyflawni allyriadau carbon sero-net erbyn 2050 i osgoi newid trychinebus yn yr hinsawdd a chwymp systemig. Mae tlodi ac anghydraddoldeb ar gynnydd, gydag un o bob tri o blant yn byw mewn tlodi ym mhob sir yng Nghymru. Mae tlodi'n effeithio'n anghymesur ar deuluoedd ag anabledau a'r rhai o gefndiroedd Du, Asiaidd neu Leiafrifoedd Ethnig. Mae atal yn well na gwella, a'n nod yw mynd i'r afael â'r achosion sylfaenol yn hytrach na chymhwyso atebion tymor byr.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn ymwneud â gwella bywydau nawr, yn y dyfodol agos, ac am genedlaethau i ddod. Wrth i ni ailadeiladu ein system heddiw, rhaid i ni wneud hynny mewn ffordd sy'n sicrhau gwell yfory i bawb. Mae'n dasg heriol ond hanfodol, a bydd y manteision yn enfawr i bob un ohonom.

P'un a ydych yn rhan o endid cyhoeddus, yn rhedeg busnes, yn perthyn i'r sector gwirfoddol, yn gwasanaethu fel cynrychiolydd etholedig, neu'n ceisio newid yn unig, mae pob un ohonom yn chwarae rhan mewn gwella bywydau yng Nghymru.

Gall Cymru gyflawni hyn, [Cymru Can](#), a rhaid i ni harneisio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn fwy effeithiol i ysgogi newid ystyrlon a brys.

Mae Cymru wedi gwneud cynnydd sylweddol, ond bydd heriau newydd bob amser yn codi. Mae fy nhîm a chymuned ehangach o ysgogwyr newid yn barod i weithredu heddiw, waeth beth fo maint yr ymdrech.

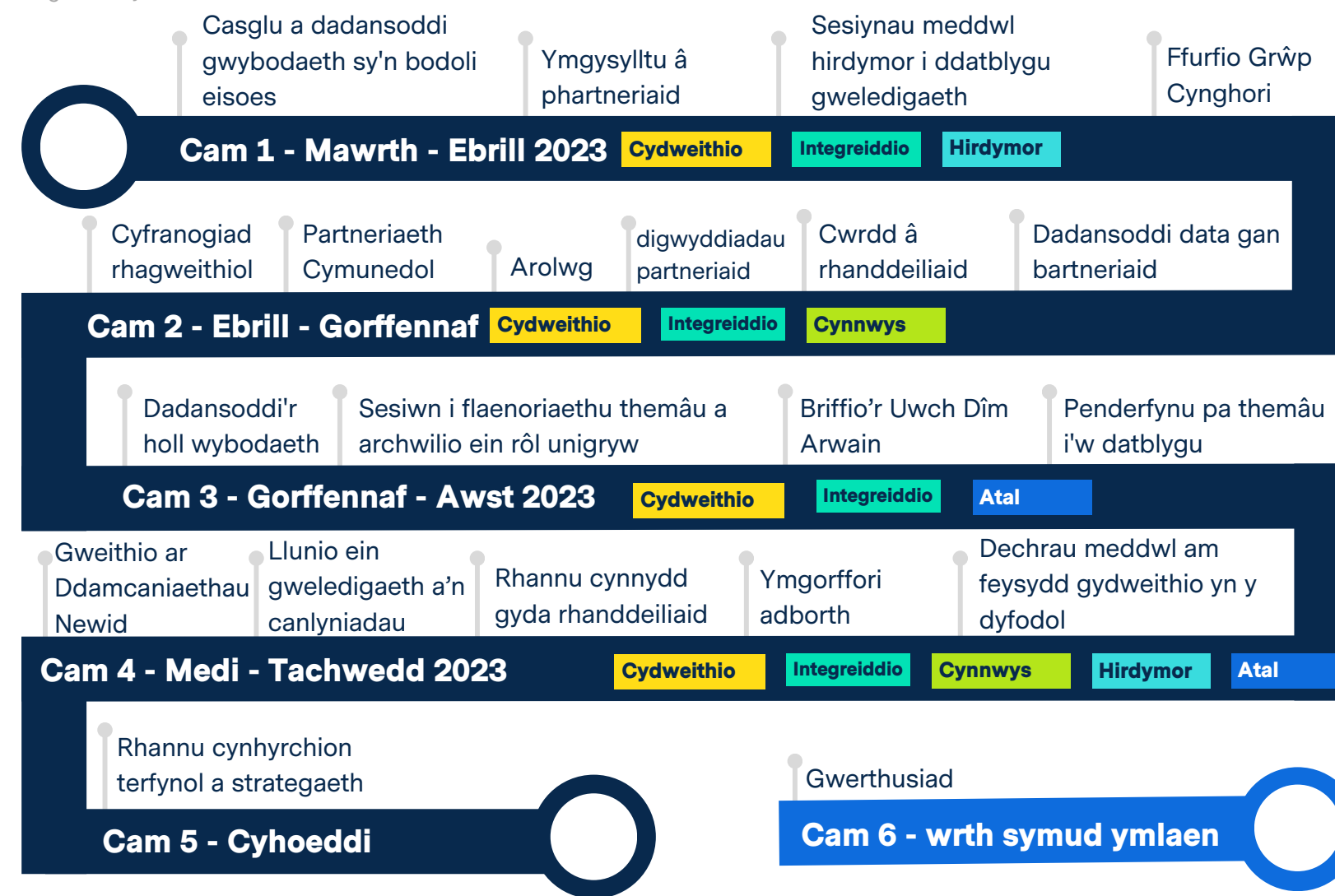
Cymru sydd wir yn gwasanaethu pawb. [Cymru Can](#).

I gael rhagor o wybodaeth am Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, cliciwch [yma](#).





Ffigur 3: Crynodeb o'n llinell amser



Sut wnaethon ni gyrraedd yma?

Mae saith mlynedd gyntaf Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wedi gosod sylfaen gref, gan gyfrannu at fudiad trawsnewidiol dros newid yng Nghymru. Ein nod yw cynyddu a chyflymu'r effaith hon yn y saith mlynedd nesaf a thu hwnt.

Ar 1 Mawrth, 2023, fe wnaethom gychwyn Ffocws Ein Dyfodol, rhaglen a gynlluniwyd i sefydlu blaenoriaethau ar gyfer ein tîm yn y dyfodol, gan gyfeirio ein hymdrechion yn effeithiol drwy 2030. Dilynwyd proses pum cam, dan arweiniad egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, i ddeall yr heriau mawr sy'n wynebu cenedlaethau'r dyfodol, y camau gweithredu sy'n ofynnol gan gyrrff cyhoeddus yng Nghymru, a'n rôl yn ysgogi newid trawsnewidiol.

Gan ymgysylltu â dros 1,400 o bobl a sefydliadau ar draws pob sector yng Nghymru, fe wnaethom adeiladu ar ymchwil i ddeall tueddiadau byd-eang sy'n effeithio ar Gymru yn y tymor byr a'r hirdymor.

Profwyd ein syniadau yn barhaus a chasglwyd cyfoeth o wybodaeth trwy dystiolaeth, dadansoddiadau a data, gan siapio'r dull y cyfeiriwn ato bellach fel [Cymru Can](#) (Gallwch ddarllen mwy am hyn yn ein Hadroddiad Methodoleg.)

Mae'r dull hwn wedi arwain at bum cenhadaeth ryng-gysylltiedig a fydd yn llywio ein ffoecs a'n strwythur tîm tan 2030:

- Gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn effeithiol,
- Argyfyngau hinsawdd a natur
- Iechyd a llesiant
- Diwylliant a'r iaith Gymraeg
- Trosglwyddo i economi llesiant

Drwy ddilyn y cenadaethau hyn, ein nod yw mynd i'r afael â phryderon megis cyflwr ein hafonydd, prinder tai, anghydraddoldeb parhaus, a'r argyfwng fforddiadwyedd. Yn ogystal, rydym wedi nodi pynciau, themâu neu systemau trosfwaol sy'n croestorri ein holl genadaethau, gan gynnwys y system fwyd, deallusrwydd artiffisial, a thechnoleg ddigidol, y byddwn yn eu harchwilio'n fanylach.

Mae dull [Cymru Can](#), sydd wedi dod i'r amlwg o'r gwaith hwn, wedi'i angori yn ein pwerau a'n dyletswyddau statudol i gynghori, monitro ac adolygu. Ar draws pob un o'r cenhadaethau byddwn yn:

- Cynyddu'r ddarpariaeth o gyngor arbenigol mewn ffordd sy'n cydnabod y pwysau y mae cyrff cyhoeddus yn eu hwynebu.
- Monitro cynnydd ac amlygu lle nad yw hyn yn ddigonol.
- Cynyddu nifer yr adolygiadau wedi'u targedu i asesu gweithrediad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Tynnu sylw at adroddiad Llesiant Cymru (y dangosyddion cenedlaethol a'r cerrig milltir) i hysbysu cyrff cyhoeddus ar sut rydym yn symud ymlaen gyda'n gilydd tuag at y nodau llesiant a lle mae angen i ni newid.

Ein cryfder yw cydnabod y cysylltiadau hyn a deall eu heffaith ar ein llesiant.

Byddwn yn arwain drwy feithrin cydweithrediad rhwng unigolion o gefndiroedd amrywiol ac annog cyrff cyhoeddus i gydweithredu ar atebion sydd o fudd i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Er bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cwmpasu cwmpas eang, mae dull [Cymru Can](#) wedi'i deilwra i ganolbwyntio ein hymdrechion lle gallant fod yn fwyaf effeithiol. Nid yw hyn yn golygu na fyddwn yn ymwneud â meysydd eraill nad ydynt wedi'u cynnwys yn y strategaeth hon, ond yn hytrach y bydd ein cenadaethau'n cael y rhan fwyaf o'n hadnoddau a'n sylw, lle credwn y gallwn gael yr effaith fwyaf.

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei gweithredu'n effeithiol a chydag uchelgais mewn ffordd sy'n gwella bywydau pobl Cymru nawr ac yn y dyfodol.

Rydym yn mabwysiadu dull 'Theori Newid' i gynllunio ein cenadaethau, sydd yn ei hanfod yn golygu sefydlu cysylltiadau clir rhwng ein gweithredoedd a'r canlyniadau yr ydym yn anelu at eu cyflawni, yn enwedig o ran ein heffaith.

Pam yr ydym wedi dewis y genhadaeth hon?

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn gosod safon unigryw ac uchelgeisiol i Gymru ac yn ysbrydoliaeth i eraill ledled y byd, gyda'r Cenhedloedd Unedig yn cydnabod "yr hyn y mae Cymru'n ei wneud heddiw, bydd y Byd yn ei wneud yfory." Fodd bynnag, er gwaethaf enghreifftiau cynyddol o arferion gorau, nid yw'r Ddeddf yn cael ei rhoi ar waith yn ddigon cyflym na chynhwysfawr.

Heb y newidiadau brys sydd eu hangen, bydd Cymru'n methu â chyrraedd targedau hollbwysig, megis y rhai sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd a chadwraeth natur. Bydd hefyd yn ei chael yn anodd rhagweld a mynd i'r afael ag ôl-ffeithiau tueddiadau byd-eang. Heb ddull cydlynol, rydym mewn perygl o waethygu un broblem wrth geisio datrys problem arall.

Serch hynny, mae llwybr amgen. Os caiff ei chymhwyso'n effeithiol a chydag uchelgais, gall Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wella ymarferoldeb gwasanaethau cyhoeddus, gan fod o fudd i unigolion a chymunedau, yn ogystal â hyrwyddo llwyddiant busnes.

Ein cenhadaeth yw sicrhau bod potensial llawn y ddeddfwriaeth hon yn cael ei wireddu, gan bontio'r bwlch rhwng dyhead a gweithredu. Mae'r genhadaeth hon yn sail i bopeth a wnawn.

Mae hyn yn golygu adeiladu ar ymdrechion blaenorol a mynd y tu hwnt iddynt, gan gynnig cefnogaeth ddiwyro i gyrff cyhoeddus wrth ddefnyddio'r Ddeddf i ysgogi newid. Pan fo angen, byddwn yn eu dal yn atebol.

Rydym yn deall bod newid gwirioneddol yn digwydd ar lawr gwlad, wrth gynllunio a darparu gwasanaethau, nid yn unig wrth lunio polisiau. Felly, byddwn yn dwysáu ein hymgysylltiad ar bob lefel o wasanaethau cyhoeddus. Wrth fabwysiadu ymagwedd 'un i lawer' a chreu rhwydweithiau o wneuthurwyr newid ledled Cymru, byddwn hefyd yn teilwra ein harweiniad a'n cefnogaeth i gynulleidfaoedd penodol. Mae hyn yn sicrhau bod y rhai sy'n gyfrifol am weithredu'r Ddeddf yn meddu ar yr ymwybyddiaeth, y ddealltwriaeth, yr hyder a'r offer sydd eu hangen i lwyddo.

Lle byddwn yn canolbwyntio?

Mae ein rôl unigryw yn dibynnu ar ein hawdurdod cyfreithiol a'n cyfrifoldebau i eirioli, cynghori, monitro a chynnal adolygiadau (y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus ymateb iddynt). Mae gennym hefyd y gallu i ddod ag unigolion ynghyd a mabwysiadu persbectif cyfannol ar faterion rhyng-gysylltiedig ar draws gwasanaethau cyhoeddus.

Mae hwn yn gyfnod heriol. Mae costau byw cynyddol ac argyfyngau ynni wedi rhoi baich trwm ar gyrff cyhoeddus sydd eisoes mewn trafferthion, gan eu gorfodi i wneud penderfyniadau dyddiol anodd ynghylch gwariant polisi a gwasanaethau. Mae'r blynyddoedd i ddod yn gyfle i ddyfnhau gweithrediad ac effaith Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ledled Cymru. Fel hyn, gall pobl ym mhob cymuned, yn awr ac yng nghenedlaethau'r dyfodol, brofi'r manteision economaidd, amgylcheddol, cymdeithasol a diwylliannol yn eu bywydau bob dydd.

Cymru Can.

Cenhadaeth 1: Gweithredu ac Effaith

Gweithredu ac Effaith

Cenhadaeth

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei gweithredu'n effeithiol a chydag uchelgais mewn ffordd sy'n gwella bywydau pobl Cymru nawr ac yn y dyfodol.

Yr Angen

Nid yw Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei rhoi ar waith ar y cyflymder a'r raddfa angenrheidiol.

Nid yw'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio yn cael eu cymhwyso'n gyson; ac mae amrywiaeth yn ansawdd yr amcanion llesiant a bennir gan gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.

Gweithgaredd

- Teilwra adnoddau a hyfforddiant presennol a chyhoeddi offer newydd sy'n darparu cefnogaeth.
- Ehangu ein Hacademi Arwain Cenedlaethau'r Dyfodol a'n rhaglen ryngwladol i hwyluso cyfnewidiadau dysgu rhwng gyrff cyhoeddus, llunwyr polisi byd-eang, ac eraill.
- Bod yn ganolbwynt ar gyfer meddwl ac arbenigedd hirdymor.
- Sicrhau bod gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cynhyrchu ac yn defnyddio amcanion llesiant sy'n gweithio ar gyfer y tymor hir ac sy'n ysgogi cynnydd gwirioneddol tuag at nodau llesiant Cymru.
- Gweithio gydag eraill, gan gynnwys Archwilio Cymru, i ddatblygu system fonitro effeithiol i olrhain cynnydd ar amcanion llesiant.

Canlyniadau

- Mae gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn gwneud y mwyaf o'u cyfraniad at y Nodau drwy eu hamcanion llesiant.
- Mae gan gyrff cyhoeddus fwy o ddealltwriaeth a hyder wrth gyflwyno dulliau hirdymor a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Mae gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn ymwybodol o sut beth yw daioni wrth gymhwyso Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn effeithiol a chydag uchelgais.
- Mae mwy o bobl, o bob oed, yn eiriol dros ddulliau hirdymor ac er budd cenedlaethau'r dyfodol.

Effaith

Mae'r canlyniadau i bobl yng Nghymru wedi gwella fel y'u mesurwyd gan y [50 o ddangosyddion a cherrig milltir llesiant cenedlaethol](#).

Mae Cymru yn gymdeithas gydnerth, carbon isel gyda gwaith teg; yn fwy cyfartal, iachach, a chyfrifol yn fyd-eang; gyda chymunedau cydlynus, diwylliant ffyniannus a'r Gymraeg yn fywiog.



Where will we be

Where Will We Be? In 50 years? Will there be justice? Will there be peace?

Where Will We Be? In 50 years? Will there be justice? Will there be peace?

We need solutions, not excuses. You keep talking, but never moving. Why don't you open up your eyes and see?

We need solution, not confusion. You keep talking, never moving. Mr leader, you have the floor. So use it.

Where Will We Be? In 50 years? Will there be justice? Will there be peace?

Where will we be in 50 years from now?

Will we be thriving or burning down?

We need your action plan for change.

We need solutions, not excuses. You keep talking, but never moving. Why don't you open up your eyes and see?

We need solution, not confusion. We need an action plan for change.

Mr leader, you have the floor. So use it.

Or lose it.

Where Will We Be? In 50 years? Will there be justice? Will there be peace?

Where Will We Be? In 50 years? Will there be justice? Will there be peace?



Geiriau a cherddoriaeth wreiddiol wedi'i chreu gan gyd-grewyr ifanc The Democracy Box, Saskia Pay a Tamunodokubo Joshua Whyte (Blank Face) ar gyfer Omidaze Productions mewn partneriaeth â Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru.

Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol

Rydym wedi ymrwmo i ehangu ein Hacademi Arwain Cenedlaethau'r Dyfodol, rhaglen flaenllaw sy'n ganolog i'n cenhadaeth o wella gweithrediad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae ein gweledigaeth yn cynnwys strategaeth hirdymor uchelgeisiol i ehangu effaith y rhaglen yn sylweddol drwy ddyfnhau ein hymgysylltiad â'r sectorau cyhoeddus, preifata a gwirfoddol.

Byddwn hefyd yn parhau i feithrin ein rhwydwaith o gyn-fyfyrrwyr ffyniannus, gan ddarparu cymorth parhaus i raddedigion a'u cynnwys yn ein cenadaethau. Bydd yr ymgysylltu hwn yn creu cyfleoedd ychwanegol iddynt hyrwyddo Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol nid yn unig yng Nghymru ond hefyd y tu hwnt.

Bydd Academi Arwain Cenedlaethau'r Dyfodol yn:

- Ysbrydoli ac arfogi mwy o gyfranogwyr i weithredu nodau llesiant yn effeithiol gan ddefnyddio pum dull o weithio.
- Meithrin rhwydwaith mwy o gyfoedion i ddarparu cefnogaeth i arweinwyr sy'n dod i'r amlwg trwy gydol eu gyrfaedd.
- Creu llwybrau newydd i raddedigion academi gynnig arweiniad i gyrff cyhoeddus yng Nghymru ynghylch eu hamcanion a'u cynlluniau llesiant.

Hyd yn hyn, mae'r academi wedi llwyddo i hyfforddi dros 80 o unigolion ifanc, rhwng 18 a 30 oed,

o wahanol ranbarthau yng Nghymru, gan gyflwyno gwybodaeth gynhwysfawr am Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol tra'n darparu cyfleoedd datblygu arweinyddiaeth helaeth.

Mae llwyddiant yr academi wedi bod yn bosibl trwy gefnogaeth hael partneriaid yn y sectorau busnes, elusennol a chyhoeddus. Mae rhai partneriaethau yn benodol yn cynorthwyo unigolion anabl a'r rhai o gartrefi lle nad yw'r naill riant na'r llall wedi mynychu'r brifysgol. Yn nodedig, mae chwarter yr holl gyfranogwyr, o fewn ein rhwydwaith academi a chyn-fyfyrrwyr dros y tair blynedd diwethaf, yn cynrychioli cefndiroedd Du, Asiaidd neu Leiafrifoedd Ethnig.

Mae dau werthusiad annibynnol o'r academi wedi tanlinellu ei heffaith drawsnewidiol ar ddatblygiad arweinyddiaeth ei chyfranogwyr. Mae'r rhai sydd wedi cwblhau'r rhaglen wedi dylanwadu'n effeithiol ar ymagweddau eu sefydliadau at nodau llesiant ac wedi dod o hyd i rolau ar fyrddau cynghori ar draws amrywiol agweddau ar fywyd cyhoeddus Cymru.

Mae'r canfyddiadau hyn yn tanlinellu pwysigrwydd tegwch rhwng cenedlaethau wrth wneud penderfyniadau, gan ysgogi ein hymrwymiad i sicrhau bod aelodau ein hacademi yn dod yn rhan annatod o fudiad cenedlaethau'r dyfodol. Maent yn chwarae rhan hanfodol wrth lywio cyfeiriad ein gwaith.

Cymru i'r byd a'r byd i Gymru

Rydym yn ymfalchïo yn y gydnabyddiaeth fyd-eang o ymrwymiad Cymru i genedlaethau'r dyfodol.

Mae ein hymroddiad yn cynnwys ymdrechion parhaus i feithrin perthnasoedd o fewn y DU a ledled y byd. Mae'r perthnasoedd hyn yn hanfodol i helpu Cymru i ddatblygu'n genedl sy'n Gyfrifol yn Fyd-eang. Rydym yn darparu canllawiau i gyrff cyhoeddus ar y camau y gallant eu cymryd i gefnogi'r dyhead hwn a chyfrannu'n gadarnhaol at wella llesiant y tu hwnt i'n ffiniau.

Mae ein ffocws yn cwmpasu ystod o feysydd hanfodol, megis mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, defnyddio ein cyfran deg o adnoddau'r Ddaear, meithrin cadwyni cyflenwi moesegol a chynaliadwy, a chefnogi mentrau i drawsnewid Cymru yn Genedl Noddfa.

Yn ein hymdrechion ymgysylltu rhyngwladol, ein prif nod yw nodi arferion gorau sy'n ymwneud â llesiant a datblygu cynaliadwy o wahanol rannau o'r byd. Rydym yn ymdrechu i hwyluso cyfnewid gwybodaeth rhwng gyrff cyhoeddus Cymru a llunwyr polisi byd-eang fel rhan o'n cenadaethau.

Mae'r angen byd-eang i wledydd ddeddfu er budd cenedlaethau'r dyfodol yn achos yr ydym yn dadlau'n angerddol drosto. Yn nodedig, mae Gibraltar a'r Ynysoedd Balearaidd wedi gweithredu deddfau cenedlaethau'r dyfodol ac wedi sefydlu comisiynwyr. Yn ogystal, mae seneddau a llywodraethau yn y Ffindir, Iwerddon, Japan a'r Alban yn ystyried deddfwriaeth debyg. Mae Cymru hyd yn oed wedi dylanwadu ar ddull gweithredu'r Cenhedloedd Unedig, lle mae Ysgrifennydd Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig yn y broses o sefydlu Llysgennad Arbennig y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae ein gwaith rhyngwladol yn bwysig iawn. Mae mynd i'r afael â heriau brys argyfyngau hinsawdd a natur a thrawsnewid i economi llesiant yn gofyn am gydweithio ac ni ellir ei gyflawni ar wahân. Wrth gynnal ein cysylltiadau rhyngwladol, byddwn yn gwneud penderfyniadau'n ddoeth, gan ystyried yr ôl troed carbon, ynghylch a yw'n briodol ymgysylltu'n bersonol neu gyfrannu o bell.

Cymru Fwy Cyfartal

Mae gweithio tuag at Gymru Fwy Cyfartal yn sylfaen i'n holl ymdrechion. Ar gyfer llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol, mae'n hollbwysig sicrhau tegwch i'r rhai sy'n wynebu anfanteision neu waharddiad oherwydd ffactorau fel hil, anabledd, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, nodweddion gwarchoddedig eraill, neu anghydraddoldebau sy'n gorgyffwrdd. Byddwn yn ymgysylltu ag unigolion a all ddarparu mewnwlediad o'u profiadau personol, eu gwybodaeth a'u harbenigedd. Gan gydweithio ag endidau cyhoeddus, ein nod yw cyrraedd y nodau a amlinellir yng nghynlluniau gweithredu cydraddoldeb Llywodraeth Cymru.

Dim ond pan fydd cynwysoldeb yn hollbwysig, a phan fydd gwahaniaethau systemig yn cael eu dileu y gellir gwireddu ein gweledigaeth ar gyfer Cymru.



Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod holl gyrff cyhoeddus Cymru yn cyflawni eu nodau sero net a natur gadarnhaol erbyn 2030. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn arwain camau gweithredu ar newid yn yr hinsawdd gan gynnwys addasu, mewn ffordd sy'n lleihau anghydraddoldebau ac yn sicrhau'r buddion mwyaf posibl i bobl a chymunedau ledled Cymru.

Pam yr ydym wedi dewis y genhadaeth hon?

Mae'r argyfyngau hinsawdd ac ecolegol yn sefyll fel heriau hollbwysig ein hoes. Bydd y dewisiadau a wnawn heddiw yn llywio'r etifeddiaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Our collective response will determine the future for those who come next. Er y bu ymdrechion, maent yn [amI yn methu mewn meysydd](#) sy'n dibynnu ar benderfyniadau polisi Llywodraeth Cymru. Yn nodedig, gwelwn hyn ym meysydd plannu coed, adnewyddu mawndiroedd, ac arafwch datblygiad seilwaith ar gyfer cerbydau trydan.

Bydd parhau ar y llwybr hwn yn gwaethygu effeithiau newid hinsawdd, gan arwain at sefyllfaoedd tebyg i Fairbourne yng Ngwynedd. Rydym mewn perygl o gynyddu beichiau economaidd, colli cyfleoedd mewn diwydiannau gwyrdd, a pheryglu diogelwch ein pentrefi.

Ymhellach, mae'r dirywiad mewn natur angen sylw ar unwaith. Mae bron i [un o bob chwe rhywogaeth yng Nghymru, a thraean o'i mamaliaid, ar fin diflannu](#). Mae union wead ein hamgylchedd naturiol - o'n cefnforoedd i'n caeau a'n gerddi - yn cael ei fygwth gan ein gweithredoedd.

Ond nid yw gobaith yn cael ei golli. Mae atebion i wrthsefyll yr argyfyngau hinsawdd ac ecolegol wedi cael eu hamlygu gan endidau byd-eang megis y [Panel Rhynglywodraethol ar Newid Hinsawdd](#) ac arbenigwyr Cymreig fel [ymchwil Prydain Ddi-Garbon](#) y Ganolfan Dechnoleg Amgen.

Y rhwystrau ffordd go iawn yw dulliau hen ffasiwn, atebion dros dro, a heriau seilwaith.

Drwy harneisio offer fel caffael, defnydd strategol o dir, a chymorth busnes, gallwn gataleiddio'r newid angenrheidiol.

Yr hyn sydd ei angen yw gweithredu traws-sector cadarn, deialogau agored o fewn cymunedau, ac ymrwymiad ar y cyd i'r dyfodol.

Lle byddwn yn canolbwyntio?

Ein nod yw annog a chynghori cyrff cyhoeddus i alinio â'u hamcanion hinsawdd, gan anelu at sector cyhoeddus sero net erbyn 2030, gan arwain at leihau allyriadau, a cholli bioamrywiaeth yn gadarn (gydag ymrwymadau gan Fframwaith Bioamrywiaeth Byd-eang COP15 i warchod 30% o dir a dŵr erbyn 2030).

Yn ein sefyllfa unigryw, byddwn yn hybu dewisiadau dewr, yn hyrwyddo atebion sydd o fudd i'r ddwy ochr fel ynni cymunedol, ac yn sicrhau nad yw ein hymdrechion i fynd i'r afael â'r argyfyngau yn ehangu gwahaniaethau yn anfwriadol. Mae ein rôl yn cwmpasu eirioli, arwain, goruchwylio a gwerthuso.

Dylai cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau gefnogi eu hamcanion amgylcheddol, gan ddefnyddio eu dylanwad ar gyfer newid cadarnhaol ac enghreifftio arweinyddiaeth trwy weithio mewn partneriaeth â chymunedau, busnesau ac endidau amrywiol. Gyda'n gilydd, gallwn gyflymu newid.

Cymru Can.

Cenhadaeth 2: Hinsawdd a Natur

Hinsawdd a Natur

Cenhadaeth

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod holl gyrrff cyhoeddus Cymru yn cyflawni eu nodau sero net a natur gadarnhaol erbyn 2030. O ganlyniad, mae cyrrff cyhoeddus yn arwain y gweithredu ar newid yn yr hinsawdd gan gynnwys addasu, mewn ffordd sy'n lleihau anghydraddoldebau ac yn sicrhau'r buddion mwyaf i bobl a chymunedau ledled Cymru.

Yr Angen

Tra bod cyrrff cyhoeddus yng Nghymru yn mynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur, nid yw'r camau gweithredu'n gyson ar draws pob maes gwasanaeth.

Nid oes dealltwriaeth dda bob amser o'r rhyng-ddibyniaethau rhwng materion.

Gweithgaredd

- Eirioli bod pob penderfyniad yn cymryd golwg ataliol a hirdymor ar yr argyfyngau hinsawdd a natur.
- Sicrhau bod ysgogiadau, fel caffael, cynllunio defnydd tir a chymorth busnes, yn effeithio ar newid cadarnhaol.
- Cynnull cyrrff cyhoeddus Cymru ag eraill i rannu arfer da a hwyluso cyfnewidiadau dysgu ar yr agendâu sero net a natur gadarnhaol.
- Cefnogi cyrrff cyhoeddus i gynnwys cymunedau mewn asesiadau a chymunedau gweithredu ar y cyd i leihau allyriadau ar sail ardal gyfan.
- Helpu a goresgyn problemau seilwaith systemig, megis mynediad i'r grid cenedlaethol.

Canlyniadau

- Mae mwy o bobl yn cymryd rhan mewn cydweithredu ynghylch y newid i sero net, addasu i'r hinsawdd ac atal dirywiad bioamrywiaeth.
- Mae cyrrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn deall anghenion gweithlu'r dyfodol ac yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- Mae gan Gymru ddull mwy uchelgeisiol o gyflawni trydedd gyllideb garbon Cymru, gan gynnwys dulliau ar sail ardal i leihau allyriadau carbon.
- Mae penderfyniadau cyllidebol yn cael eu llywio gan ddulliau hirdymor sy'n cefnogi canlyniadau cadarnhaol ar gyfer hinsawdd, natur a'n cymunedau.
- Mae Cymru'n ysgogi cymunedau lleol i ddiogelu byd natur ac yn gallu dangos manteision ehangach i bobl a chymdeithas.

Effaith

Mae Cymru wedi cyflawni ei nodau sero net a natur gadarnhaol erbyn 2030.

Ledled Cymru mae'r manteision i'w gweld – o'r mannau gwyrdd a glas a natur sydd wedi'u diogelu a'u gwella, i gael adeiladau sy'n defnyddio ynni'n fwy effeithlon, cynlluniau ynni adnewyddadwy sy'n eiddo i'r gymuned yn creu buddsoddiad lleol, a mwy o swyddi yn y sectorau busnes gwyrdd a glas.

Ymgodi o'r Gaeaf

Rhwymwn i lawr ein bywydau ym mis Tachwedd yn barod am lusg y gaeaf. Yn ein tref gorlifdir mae 'na phethau mae rhaid inni eu derbyn: byddwn yn cael ein llusgo o'n gwelyau am dri o'r gloch i lenwi bagiau tywod. Byddwn yn creu atalgloddiau, cylch o wynebaw gwlyb dan golau tortsh. Bydd bechgyn yn gwarchod ar gornel pob ystâd, yn tecstio diweddariad wrth i gaeau drawsnewid i ddŵr agored, casglu tonnau. Byddwn yn ynysedig; bydd ein ffyrdd yn tyfu ceryntau, bydd y traciau trêrn yn datod, yn hongian o goed fel pontydd o raff. Deuwn at ein gilydd, fel 'da ni wedi o'r blaen. Cwm o bobl yn creu amddiffynfeydd, yn sgwennu llythyron, yn gofalu am gymdogion, yn galw ar arweinwyr i weithredu.

Ymgodwn ym mis Mawrth i faneri wnaeth gwrthsefyll y tywydd. Bydd ein derwen, wedi engrafu gyda chanrifoedd o straeon, Ei wreiddiau wedi llacio gan lifogydd, yn mynd gyda'r afon. Ond byddwn yn ail-greu ein tir o Eisteddfod a chorau, trefnu ein marchnadoedd a'n sioeau sir, llenwi ein neuaddau gyda rhoddion, yn sicr fod ddim popeth wedi'i gollu. Does dim hawl i neb berchen y tir na'r dŵr, rydym yn rhan o gylchred mor hen â'r byd. Mae gan yr Afon Conwy ei rym ei hun- am ba mor hir allwn ni ddal y dŵr yn ôl?

Tybed os fydd ein gor-wyrion yn trochi eu traed yn afon isel yr haf ac yn cerdded y strydoedd da ni'n cerdded heddiw.

Ysgrifennwyd gan aelodau o Grŵp Gweithredu Llifogydd Llanrwst, wedi'i olygu gan Taylor Edmonds, Bardd Preswyl Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru 2021-2022. Cyfeithiad gan Nia Morais.



Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i hwyluso trawsnewid yn y ffordd yr ydym yn cadw pobl yn iach, gyda mwy o ffocws ar atal a'r tymor hir. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn cydweithio i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol afiechyd a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd.

Pam yr ydym wedi dewis y genhadaeth hon?

Iechyd yw conglfaen ein llesiant, gyda'r GIG yn sefyll fel sefydliad gwerthfawr yn ein gwlad. Er gwaethaf dyrannu dros hanner cyllideb Llywodraeth Cymru i iechyd, mae salwch y gellir ei atal a gwahaniaethau mewn canlyniadau iechyd yn parhau. Yn nodweddiadol, mae disgwyliad oes y rhai mewn rhanbarthau difreintiedig yn fyrrach, ac mae pryderon yn codi dro ar ôl tro am amseroedd aros hir a'r angen am wasanaethau integredig.

Mae poblogaeth Cymru yn gwyo'n hŷn ac mae ganddi heriau iechyd amlwg, gan gynnwys y [cyfraddau uchaf o ddiabetes](#) a [gordewdra](#) yn y DU. At hynny, mae [materion iechyd meddwl ar gynnydd](#), gydag unigrwydd yn dod yn bryder i bob oed. Er bod ein gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol proffesiynol yn dangos ymrwymiad heb ei ail ac wedi mabwysiadu nifer o strategaethau llesiant arloesol, megis rhagnodi cymdeithasol, mae'r [llwybr i Gymru iachach yn parhau i fod yn heriol](#).

O ystyried yr ymchwydd a ragwelir yn y galw, mae'r straen ariannol ar ein gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn cynyddu, gan fygwth ein gallu i gynnis gwasanaethau hanfodol eraill - fel tai, timau ieuencid, gwasanaethau hamdden a diwyllianol, gofal cymunedol, a diogelu'r amgylchedd – mae pob un ohonynt yn chwarae rhan hanfodol wrth gadw pobl yn iach.

Fodd bynnag, rydym yn sefyll ar foment hollbwysig.

Mae gan Gymru'r potensial i chwyldroi ei batrwm iechyd, gan drosglwyddo o fodel cymdeithasol cwbl glinigol i fodel cymdeithasol mwy cyfannol. Bydd y model hwn yn ystyried penderfynyddion cymdeithasol-economaid, diwyllianol ac amgylcheddol iechyd ac yn pwysleisio arwyddocâd cymunedau bywiog, gwydn.

Mae mynd i'r afael â'r heriau hyn yn gofyn am fwy nag ymdrechion gan y sector iechyd yn unig. Mae'n galw am safiad integredig ac ataliol, sy'n cynnwys pob sector i leddfu'r baich ar y GIG a gwella iechyd y cyhoedd am genedlaethau i ddod.

Lle byddwn yn canolbwyntio?

Ein cenhadaeth yw hyrwyddo'r strategaethau hirdymor ac ataliol hyn; grymuso pob endid cyhoeddus yn ei rôl mewn atal iechyd, ac i ymhelaethu ar hanesion y rhai sy'n gwneud newidiadau cadarnhaol. Ein nod yw symud y sgwrs o amheuan am gynaliadwyedd y GIG i fynd i'r afael â'r materion ehangach sy'n cyfrannu at afiechyd.

Trwy gydweithio â chyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a harneisio ein hawdurdod i gynghori, goruchwyllo a gwerthuso, ein nod yw sefydlu ethos 'iechyd ym mhob polisi'.

Gyda phwyslais newydd ar atal a chydweithio rhwng sectorau, ein nod yw diogelu ein system iechyd at y dyfodol, gan sicrhau ei hyfywedd am genedlaethau. Mae Cymru yn barod i wynebu'r her.

Cymru Can.

Cenhadaeth 3: Iechyd a Llesiant

Iechyd a Llesiant

Cenhadaeth

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i hwyluso trawsnewid yn y ffordd yr ydym yn cadw pobl yn iach, gyda mwy o ffocws ar atal a'r tymor hir. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn cydweithio i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol afiechyd a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd.

Yr Angen

Mae cynnydd tuag at Gymru lachach yn rhy araf.

Mae salwch y gellir ei atal ar gynnydd ac mae anghydraddoldebau o ran canlyniadau iechyd yn uchel mewn llawer o gymunedau.

Mae'r baich ar iechyd a gofal cymdeithasol yn y dyfodol yn anghynnaladwy heb symud i system fwy ataliol.

Gweithgaredd

- Galluogi pob corff cyhoeddus i ddeall eu rôl o ran atal afiechyd ac i gymhwyso dulliau hirdymor ac ataliol.
- Cynnull cyrff cyhoeddus, grwpiau cymunedol ac eraill i hwyluso cyfnewidiadau dysgu ar yr agenda iechyd.
- Rhannu enghreifftiau o arfer da ac eirioli dros y bobl hynny sy'n gwneud pethau da.
- Sicrhau bod sefydliadau y tu allan i'r GIG yn defnyddio eu ysgogwyr i wella iechyd a llesiant, mewn meysydd fel tai, addysg, a chynllunio defnydd tir.
- Gweithio gydag eraill i ddeall yn well oblygiadau tueddiadau'r dyfodol a photensial atebion yn y dyfodol.

Canlyniadau

- Deellir y model cymdeithasol o iechyd ac mae'n ffocws i amcanion llesiant.
- Mae newid mewn cyllidebau a chynllunio tuag at atal yn Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus.
- Mae mwy o gydweithio ac integreiddio yn digwydd rhwng y GIG, gofal cymdeithasol, a sefydliadau perthnasol eraill, er enghraifft rhannu data, cyllidebau, cynlluniau ac ymgyrchoedd.
- Mae ystod fwy amrywiol o bobl yn ymwneud â chydgyhyrchu gwasanaethau.

Effaith

Mae Cymru'n lleihau nifer yr achosion o glefydau y gellir eu hatal, gan gymharu'n dda â gwledydd eraill y DU.

Mae anghydraddoldebau iechyd wedi gostwng, ac mae disgwyliad oes iach yn cynyddu.

Bydd profiad pobl o'n gwasanaethau iechyd yn well gyda chynlluniau iechyd a gofal cydgysylltiedig.

Ledled Cymru rydym wedi creu amgylcheddau er llesiant sy'n hybu llesiant – nid yn achosi salwch.

Meddwl hirdymor

Mae goblygiadau parhaol i'r penderfyniadau a wnawn heddiw, fel y pwysleisir gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Felly, mae'n hanfodol i'n tîm rymuso gwasanaethau cyhoeddus ac endidau eraill yng Nghymru â'r wybodaeth, y galluoedd, a'r sicrwydd i ystyried canlyniadau'r dyfodol bob amser.

Ein nod yw gwella ein hyfedredd mewn meddwl am y dyfodol a sefydlu ein hunain fel adnodd canolog ar gyfer y sector cyhoeddus yng Nghymru.

Gan gydweithio â phartneriaid, arbenigwyr, ac ysgolheigion, rydym ar fin lansio prif ganolfan Cymru sy'n ymroddedig i ymchwil a mewnwleidiad ar dueddiadau a senarios sydd i ddod. At hynny, byddwn yn ehangu ein modiwlau hyfforddi sy'n canolbwyntio ar gynllunio hirdymor ac yn cynnal mwy o ddigwyddiadau sy'n hyrwyddo cyfnewid gwybodaeth ac ysbrydoliaeth sy'n canolbwyntio ar y dyfodol o fewn y sector cyhoeddus.



Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i atgyfnerthu effaith gadarnhaol llesiant diwylliannol. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn gwneud y newidiadau brys sydd eu hangen i hyrwyddo diwylliant a chreadigrwydd, gwarchod a gwella gwedd cymunedau yn ogystal â hyrwyddo aml-ddiwylliannedd a'r Gymraeg.

Pam yr ydym wedi dewis y genhadaeth hon?

Diwylliant yw enaid cymuned. Yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae llesiant diwylliannol yn gyfartal ag agweddau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd, gan danlinellu ei rôl ganolog.

Mae cymdeithas sy'n ffynnu mewn llesiant diwylliannol yn un lle mae ei haelodau'n ymgysylltu â'r celfyddydau, chwaraeon, hamdden, diwylliant, treftadaeth, a'r iaith Gymraeg ac yn elwa ohonynt. Ledled Cymru, mae'r sector diwylliannol a gweithwyr llawrydd creadigol yn cymryd camau canmoladwy: yn adfywio strydoedd, yn mynd i'r afael â theimladau o unigrwydd, yn meithrin dadl ac yn arloesi, ac yn hyrwyddo achosion amrywiol. Ein nod yw ehangu ar y momentwm hwn.

Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod cyrff cyhoeddus yn aml yn mynd i'r afael â deall llesiant diwylliannol. Mae straen ychwanegol yr heriau ariannu yn bygwth ein gwasanaethau diwylliannol a hamdden. Dengys ein hastudiaethau nad yw hanfod diwylliant, creadigrwydd, cydlyniant cymunedol, a'r iaith Gymraeg bob amser yn cael eu hystyried yn ganolog i gyflawni targedau llesiant ehangach. Efallai nad yw'r cynlluniau llesiant presennol yn gwneud digon i hybu canlyniadau diwylliannol.

Os na fyddwn yn troi ein strategaethau ac yn hybu cefnogaeth, efallai y bydd y celfyddydau, diwylliant, chwaraeon a hamdden yn llai arwyddocaol yn ein bywydau yn y dyfodol. Ar ben hynny, gallai ffyniant y Gymraeg fod yn y fantol.

Mae'r tapestri cyfoethog o ddiwylliant yn aml yn clymu ein cymunedau, ac ar ôl iddynt erydu, mae'n her i'w hadfer.

Bydd manteisio ar botensial creadigrwydd a meithrin dychymyg cyfunol yn hanfodol i fynd i'r afael â heriau enbyd, megis newid yn yr hinsawdd, ynysu cymdeithasol, a gwahaniaethau economaidd. Mae diwylliant yn trwytho ymdeimlad o obaith, positifrwydd, a meddwl ymlaen yn yr hirdymor.

Lle byddwn yn canolbwyntio?

Rydym yn sefyll ar groesffordd o newid trawsnewidiol. Ein rôl unigryw yw amlygu atebion diwylliannol rhagorol, cydweithio â'r sector creadigol i amlinellu heriau ac atebion, a phartneru â chyrrff cyhoeddus i ddyrchafu eu dyheadau diwylliannol a chymunedol mewn nodau llesiant.

Drwy ganolbwyntio ar lesiant diwylliannol a rhoi mwy o hamdden a boddhad i unigolion, rydym yn anelu at weledigaeth o Gymru sy'n fywiog, yn gynhwysol ac yn ymwybodol o'r amgylchedd – lle o optimistiaeth a ffyniant.



**Pam na allwn ni amddiffyn ein planed wrth i ni beintio, wrth i ni chwarae, wrth i ni ganu?
Cymru Can.**



Cenhadaeth 4: Diwylliant a'r Iaith Gymraeg

Diwylliant a'r Iaith Gymraeg

Cenhadaeth

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i atgyfnerthu effaith gadarnhaol llesiant diwylliannol. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn gwneud y newidiadau brys sydd eu hangen i hyrwyddo diwylliant a chreadigrwydd, gwarchod a gwella gwead cymunedau yn ogystal â hyrwyddo aml-ddiwylliannedd a'r Gymraeg.

Yr Angen

Nid yw cyrff cyhoeddus yn rhoi digon o sylw i ddiwylliant a'r Gymraeg yn eu hamcanion a'u cynlluniau llesiant.

Nid ydym yn dod o hyd i'r ffyrdd gorau o gyfathrebu'r camau gweithredu angenrheidiol o'n blaenau.

Mae diffyg cyllid a phenderfyniadau byr eu golwg yn bygwth seilwaith a chydlyniant cymunedol.

Gweithgaredd

- Eiriol dros lesiant diwylliannol a'r iaith Gymraeg i gael mwy o flaenoriaeth mewn ymagweddau at lesiant.
- Tynnu sylw at enghreifftiau sy'n datrys heriau trwy ddiwylliant a'r iaith Gymraeg.
- Cynnull a chydweithio â'r diwydiannau diwylliannol a chreadigol i gyfleu'r heriau a'r cyfleoedd sydd o'n blaenau.
- Sicrhau bod sefydliadau'n edrych yn fras ar sut y gallant wella llesiant diwylliannol, er enghraifft mewn meysydd fel tai, cynllunio defnydd tir, iechyd, addysg, ac adfywio cymunedol.
- Cynghori cyrff cyhoeddus i gymryd camau i wella gwead ein cymunedau ac i werthfawrogi aml-ddiwylliannedd.

Canlyniadau

- Mae dealltwriaeth dda o'r hyn y mae llesiant diwylliannol yn ei gwmpasu ac effaith gadarnhaol diwylliant a'r Gymraeg ar weithrediad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Mae cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cynnwys llesiant diwylliannol yn eu hamcanion llesiant.
- Mae cynnydd yn cael ei wneud gan gyrrff cyhoeddus i gyrraedd cerrig milltir cenedlaethol y Gymraeg (i gyrraedd miliwn o siaradwyr erbyn 2050).
- Mae ymgyrchoedd a chamau gweithredu ar gyfer newid cadarnhaol yn fwy effeithiol o ganlyniad i gyfraniad y sectorau diwylliannol.
- Mae cynhwysiant a mynediad at weithgareddau diwylliannol wedi gwella, yn enwedig i bobl â nodweddion gwarchodedig a'r rhai o gefndiroedd difreintiedig.

Effaith

Mae Cymru'n gwneud cynnydd da o ran bodloni'r dangosyddion llesiant cenedlaethol sy'n ymwneud â diwylliant, y Gymraeg a chydlyniant cymunedol.

Ledled Cymru, mae canran y bobl sy'n mynychu neu'n cymryd rhan mewn gweithgareddau celfyddydol, diwylliannol neu dreftadaeth yn cynyddu ac mae mwy o bobl yn gallu siarad Cymraeg.

Mae cymunedau yn cymryd mwy o ran mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i helpu i drosglwyddo Cymru i economi sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf. O ganlyniad, mae llywodraethau ar bob lefel, busnesau a chymunedau, yn gwneud i hyn ddigwydd.

Pam yr ydym wedi dewis y genhadaeth hon?

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn diffinio Cymru lewyrchus fel cymdeithas sy'n arloesol, yn gynhyrchiol ac yn eco-ymwybodol. Mae'r weledigaeth hon yn cydnabod ffiniau'r amgylchedd byd-eang, gan bwysleisio effeithlonrwydd adnoddau, sgiliau, addysg, a chyflogaeth deg i gynhyrchu cyfoeth.

Yn nodedig, mae'r weledigaeth hon yn ochri â CMC, sef y prif fetrig economaidd yn y gogledd byd-eang ers blynyddoedd. Mae'r gwahaniaeth hwn yn dangos agwedd unigryw Cymru.

Fodd bynnag, nid yw ein heconomi bresennol wedi'i halinio'n llawn â'r holl amcanion llesiant. Mae costau byw cynyddol yn gwaethgu gwahaniaethau economaidd yng Nghymru, gyda thlodi cynyddol a chyfraddau defnydd anghynaliadwy o adnoddau.

Heb newid mewn strategaeth, rydym mewn perygl o niwed amgylcheddol na ellir ei wrthdroi, cyfleoedd a gollwyd yn y sectorau busnes gwyrdd, a gwaethgu materion presennol, fel fforddiadwyedd tai. Byddai'r llwybr hwn yn faich ar genedlaethau'r dyfodol gyda'r canlyniadau.

Mae angen dull craffach, mwy blaengar, gan osod Cymru o fewn tueddiad byd-eang tuag at fusnesau cyfrifol. Dylai cyrff cyhoeddus harneisio offer fel caffael i sicrhau'r elw mwyaf posibl o bob buddsoddiad. Mae cenhedloedd eraill, fel Canada, y Ffindir, Gwlad yr Iâ, yr Alban, a Seland Newydd, yn rhannu'r weledigaeth o 'economiâu llesiant', gan flaenoriaethu llesiant pobl ac iechyd yr amgylchedd dros fetrigau CMC yn unig.

Lle byddwn yn canolbwyntio?

Mae ein rôl nodedig yn cynnwys hybu cyrff cyhoeddus i lunio glasbrintiau economaidd llesiant lleol. Rydym yn hyrwyddo strategaethau twf economaidd sy'n canolbwyntio ar bobl, gan sianelu cyfoeth yn ôl i economïau lleol, grymuso pobl leol, ac addasu i dueddiadau sy'n dod i'r amlwg fel AI, digideiddio, a galluoedd gwyrdd. Byddwn yn cysylltu â sefydliadau allweddol sy'n targedu tlodi yng Nghymru, gan sicrhau bod ein gweithredoedd yn mynd i'r afael â ysgogwyr craidd tlodi ar draws pob graddfa.

Ar gyfer gwir economi llesiant, mae cyfranogiad y sector preifat yn anhepgor.

Mae amrywiaeth gynyddol o fentrau Cymreig, beth bynnag fo'u maint, yn integreiddio amcanion llesiant Cymru yn eu strategaethau gweithredol. Byddwn yn cynorthwyo Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus cysylltiedig i saernïo offerynnau, systemau caffael, a chanllawiau polisi sy'n gyrru busnesau tuag at fframwaith economi llesiant. Pan fo cefnogaeth gyhoeddus i fentrau preifat yn cyd-fynd â nodau llesiant, gall gataleiddio modelau busnes sy'n diogelu buddiannau cenedlaethau'r dyfodol. Y canlyniadau diriaethol? Mwy o gyfleoedd gwaith, cyflogaeth deg, gwelliannau cymunedol, a gwelliant ecolegol.

Cymru Can.

Cenhadaeth 5: Economi Llesiant

Economi Llesiant

Cenhadaeth

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i helpu i drosglwyddo Cymru i economi sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf. O ganlyniad, mae llywodraethau ar bob lefel, busnesau a chymunedau, yn gwneud i hyn ddigwydd.

Yr Angen

Mae twf economaidd yn aml yn cael ei weld fel nod ynddo'i hun, yn hytrach nag arwain at welliannau yn llesiant pobl.

Mae'r argyfwng costau byw yn ehangu anghydraddoldeb economaidd, mae tlodi ar gynnydd, ac mae'r economi'n defnyddio adnoddau naturiol yn gyflymach nag y gellir ei ailgyflenwi.

Gweithgaredd

- Asesu integreiddio dulliau economaidd llesiant o fewn cynlluniau datblygu economaidd lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.
- Cynnull cyrff cyhoeddus, busnesau, melinau trafod ac eraill i rannu arfer da a rhwystrau i gynnydd.
- Adolygu tueddiadau'r dyfodol, megis AI, ac ystyried sut y gallai cynlluniau economaidd Cymru ymateb.
- Adeiladu offer i fusnesau Cymru ar sut i gefnogi'r nodau llesiant ac adeiladu offer ar gyfer y sector cyhoeddus ar sut i gymell busnesau i weithredu a buddsoddi yn y nodau llesiant.
- Rhoi cyngor i gyrff cyhoeddus ar sut y maent yn mesur llwyddiant wrth gyflawni economi llesiant, gan ddefnyddio enghreifftiau rhyngwladol.

Canlyniadau

- Mae awdurdodau lleol, Bargeinion Dinesig / Twf a Chyd-bwyllgorau Corfforaethol yn fframio eu cynlluniau economaidd o amgylch economi llesiant ac yn gweithredu set o amcanion economi llesiant.
- Mae mwy o fusnesau, gan gynnwys mentrau cymdeithasol, yn ymgorffori'r nodau llesiant yn eu modelau busnes.
- Ceir cyd-ddealltwriaeth ar draws cyrff cyhoeddus ynghylch sut yr ydym yn mesur llwyddiant mewn economi llesiant.

Effaith

Mae Cymru'n gwneud cynnydd o ran ei dangosyddion llesiant sy'n ymwneud â nod Cymru Ffyniannus.

Mae ein hól troed byd-eang yn lleihau, ac rydym ar y trywydd iawn i ddefnyddio ein cyfran deg o adnoddau byd-eang yn unig erbyn 2050.

Mae llwyddiant economaidd a busnes Cymru yn arwain at waith teg, lefelau sgiliau uwch, lefelau tlodi is a gwahaniaethau cyflog is yn seiliedig ar ryw, anabledd ac ethnigrwydd.

Mesur Effaith

Yn ganolog i lwyddiant **Cymru Can** mae ein hymrwymiad i fesur ein cynnydd. Cyflawnir hyn trwy sefydlu diwylliant o asesu ac adolygu parhaus, gan ganiatáu i ni fonitro ein heffaith a llywio ein strategaethau yn ôl yr angen yn seiliedig ar adborth.

Bydd ein hymdrechion monitro a gwerthuso yn ymwneud â saith maes allweddol, yr ymhelaethir arnynt isod, ynghyd ag enghreifftiau enghreifftiol sy'n dangos yr hyn y gallwn ei asesu. Wrth i ni ddechrau gweithredu **Cymru Can**, byddwn yn mireinio'r agweddau hyn ymhellach yn set o Ddangosyddion Perfformiad Allweddol

Camau a Gymerwyd

Enghraifft - gwerthuso effeithiau ein sesiynau dysgu a datblygu a'n mentrau sy'n anelu at rannu arferion gorau.

Cyrhaeddiad

Enghraifft - ystyried amrywiaeth a nifer y sefydliadau sy'n ymwneud â phob un o'n cenadaethau.

Monitro ac Asesu

Enghraifft - cynnydd a wneir gan gyrff cyhoeddus wrth gyflawni eu nodau llesiant a'u defnydd o'r pum ffordd o weithio, yn ogystal â'u cyfraniad at hyrwyddo 50 o ddangosyddion llesiant cenedlaethol Cymru.

Cynghori

Enghraifft - sefydliadau'n cymryd camau yn seiliedig ar ein cyngor a phennu a yw cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn teimlo'n hyderus wrth roi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar waith

Effaith Cynnull

Enghraifft - gwerthuso a yw rhanddeiliaid o sectorau amrywiol yn cytuno bod ein tîm yn ysgogi newid yn ein meysydd cenhadaeth ac a yw ystod eang o bartneriaid, gan gynnwys y sector gwirfoddol a grwpiau cymunedol, yn teimlo bod ganddynt lais cryf wrth lunio amcanion llesiant y sector cyhoeddus i'n cenadaethau.

Effaith Eiriolaeth

Enghraifft - cyrff cyhoeddus wedi gweithredu argymhellion o'n hadolygiad Adran 20 ac yn gallu darparu enghreifftiau o sut y mae wedi dylanwadu ar eu harferion. Yn ogystal, asesu a yw mwy o gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn glir ynghylch rolau'r Llywodraeth, Archwilio Cymru, a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac a yw'r cyngor a gânt yn gyson.

Byw'r Bregeth

Enghraifft- gwerthuso ymlyniad ein tîm ein hunain at y ffyrdd o weithio, fel y'i mesurwyd yn erbyn ein hofferyn Gwirio Cynnydd Ffyrdd o Weithio.



Maes ffocws

Bwyd

Dros y saith mlynedd nesaf, byddwn yn canolbwyntio ar faterion sy'n cysylltu ac yn cyfrannu ar yr un pryd at bob un o'n pum cenhadaeth. Bydd y maes ffocws cyntaf ar ein system fwyd.

O'r fferm i'r fforc, mae bwyd yn hollbwysig i gyflawni nodau llesiant Cymru ar gyfer iechyd ein pobl a'n planed.

Rhagwelir y bydd allyriadau carbon o amaethyddiaeth yn cynyddu, tra bod y system fwyd yn cyfrannu at gollu natur a datgoedwigo byd-eang. Rydym yn gwastraffu bwyd ar gyfradd anghynaliadwy ac mae costau bwyd cynyddol a lefelau cynyddol o salwch sy'n gysylltiedig â diet, gan gynnwys gordewdra, ynghyd â newid yn yr hinsawdd a chadwyni cyflenwi bwyd byd-eang ansicr, yn peri heriau hirdymor enfawr i lesiant Cymru a'n gallu i fwydo cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Ni ddylai'r ffaith bod diogelwch bwyd Cymru yn dibynnu'n fawr ar y DU a systemau bwyd byd-eang ein hatal rhag cymryd camau lle y gallwn. Mae ar Gymru angen cynllun gwydn, hirdymor sy'n symud effaith amaethyddol tuag at gael canlyniad cadarnhaol ar adfer hinsawdd a natur, gan sicrhau dietau diogel, fforddiadwy ac iach i bobl, yn enwedig plant.

Mae cymunedau gwledig a ffermio yn rhan fawr o'r ateb – maen nhw'n rhan annatod o fwydo Cymru, gwarchod byd natur ac yn rhan o'n diwylliant bywiog a'r Gymraeg yn ffynnu.

Rhaid i wasanaethau cyhoeddus ddefnyddio eu hysgogwyr ar gyfer newid, er enghraifft, gwneud mwy i hwyluso tyfu cymunedol a defnydd cynaliadwy o dir, ystyried goblygiadau ehangach penderfyniadau cynllunio ar gymunedau a natur, darparu fframwaith cymorthdaliadau a grantiau ffermio a deall yr effaith leol a byd-eang o wariant ar fwyd.

Mae sawl cyfle yn ymwneud â bwyd a fydd yn helpu Cymru i gyflawni ei nodau llesiant:

- Twf arferion ffermio amaeth-ecolegol a'r pwyslais ar newid yn yr hinsawdd a gwarchod natur yn Neddf Amaethyddiaeth gyntaf Cymru.
- Momentwm cynyddol o amgylch bwyd cymunedol, yn gysylltiedig â chadwyni cyflenwi lleol ar gyfer prydau ysgol ac ysbyty.
- Diddordeb cynyddol o fewn cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i ddatblygu partneriaethau bwyd lleol, traws-sector a buddsoddi mewn cynhyrchu a bwyta bwyd lleol, cynaliadwy.

Drwy ganolbwyntio ar fwyd, byddwn yn cynnwys y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol yn ein cynlluniau i:

- Eiriol dros Lywodraeth Cymru i ddatblygu strategaeth fwyd hirdymor wedi'i fframio o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Gweithio gyda chyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i integreiddio polisiau bwyd cynaliadwy yn eu cynlluniau llesiant, gan gynnwys datblygu cynlluniau bwyd cymunedol.
- Sicrhau bod pob un o'n pum cenhadaeth yn cyfrannu at gynllunio systemau hirdymor ynghylch gwytnwch bwyd.



Deallusrwydd Artiffisial a digidol

Un arall o'n meysydd ffocws fydd Digidol a Deallusrwydd Artiffisial (AI) a'r cyfleoedd, buddion a risgiau cysylltiedig ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Er bod Cymru wrthi'n archwilio cyfleoedd deallusrwydd artiffisial, mae bwloch sgiliau, diffyg seilwaith a diffyg data mewn rhai meysydd.

Mae bron i un o bob pump o bobl yng Nghymru heb sgiliau digidol sylfaenol, y gyfran uchaf o unrhyw ranbarth yn y DU. Y bobl sydd wedi'u hallgáu fwyaf yn ddigidol ym mhoblogaeth Cymru yw'r rhai 75+ oed, tra bod pobl iau a menywod mewn mwy o berygl i effeithiau awtomeiddio yn y dyfodol.

Mae potensial enfawr yn y datblygiadau technolegol hyn o ran gwella gofal iechyd, trafnidiaeth, addysg, a chynnwys y cyhoedd, yn ogystal â helpu i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd, er enghraifft, trwy optimeiddio'r defnydd o ynni, gwella systemau ynni adnewyddadwy a chefnogi monitro amgylcheddol.

Mae angen diogelu AI ar gyfer tryloywder ac atebolrwydd i sicrhau bod systemau yn blaenoriaethu hawliau dynol, tegwch a llesiant cymdeithasol.

Mae angen i AI fodoli mewn cymdeithas llesiant teg a gall Cymru foddelu cymdeithas dosturiol, llesol i gynyddu'r potensial i AI gael ei ddefnyddio fel grym er daioni yn y dyfodol.

Mae angen i ni gynllunio ar gyfer effeithiau AI ar weithlu, addysg a bywydau beunyddiol y dyfodol.

Bod yn rhan o fudiad dros newid

Er mwyn cyflawni ein pum cenhadaeth, bydd angen i ni gydweithio'n eang a chynnwys pobl ar draws sectorau, ledled Cymru.

Er mwyn cyflawni newid hirdymor ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, bydd angen symudiad eang iawn dros newid, gan ysgogi pobl o bob cefndir i fod yn rhan o'r gwaith o newid sut rydym yn byw, yn gweithio ac yn cynllunio ar gyfer y dyfodol.

Ni fyddwn yn cyflawni dim o hyn ar ein pennau ein hunain. Camau nesaf y gwaith hwn fydd ymuno â sefydliadau ac ysgogwyr newid a all ein helpu i gael yr effaith fwyaf posibl.

Bydd ymgysylltu â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ac ar bob lefel o fewn cyrff cyhoeddus yn hanfodol, gan gynnwys cydweithredu agos â sefydliadau sydd hefyd yn cefnogi Cymru i gyflawni'r Ddeddf, fel Archwilio Cymru, Llywodraeth Cymru, Academi Wales a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Rydym hefyd yn cydnabod y rhan y mae'r rhwydwaith enfawr o gynghorau tref a chymuned yn ei chwarae.

Nid yw gwasanaethau cyhoeddus yn bodoli ar eu pen eu hunain – elfen allweddol o **Cymru Can** yw parhau i weithio gyda'r sector gwirfoddol, grwpiau cymunedol, y sector busnes, addysg uwch ac addysg bellach, sefydliadau ymchwil, melinau trafod a chyd-gomisiynwyr, sy'n deall beth gwaith a, rhyngddynt, dal liferi ar gyfer newid.

Wrth fwrw ymlaen â **Cymru Can**, byddwn ni'n gwneud y canlynol:

- Ceisio a gwerthfawrogi arbenigedd annibynnol, profiadau byw a lleisiau amrywiol.
- Deall ein rôl unigryw wrth fynd i'r afael â materion cymhleth.
- Rhannu'r hyn a ddysgwyd, ymhelaethu ar negeseuon eraill ac eirioli gyda'n gilydd lle bo angen.
- Gwrando ar yr hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym am yr hyn sy'n gweithio, beth sydd angen ei newid a ble rydym yn y sefyllfa orau i helpu i hynny ddigwydd.
- Hyrwyddo lle Cymru ar lwyfan y byd.

Bydd yr ymglymiad a'r cyd-gynhyrchu a'n harweiniodd at **Cymru Can** yn sail i'n gwaith wrth symud ymlaen, gan gynnwys wrth i ni baratoi ar gyfer ein Hdroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol 2025.

Os oes gennych ddi-ddordeb yn unrhyw un o'n pum maes cenhadaeth, cysylltwch â ni i drafod sut y gallem gydweithio. Gallwch anfon e-bost atom at cysylltwch@enedlaethaurdyfodol.cymru.

Byw'r Bregeth – byw y newid yr ydym am ei weld mewn eraill

Byddwn yn parhau i osod sylfaen gadarn ar gyfer polisiau blaengar ac arloesedd o amgylch ein defnydd o'r ffyrdd o weithio, yn enwedig yn y meysydd newid corfforaethol, er mwyn llywio'r sgwrs ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Dyma rai enghreifftiau o sut y byddwn yn gwneud hyn. Mae ein cynlluniau mwy cynhwysfawr ar gael [yma](#).

- Meithrin amgylchedd gwaith sy'n ddiwylliannol gynhwysol sy'n cofleidio pŵer diwylliant ac amrywiaeth.
- Rhoi ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliol ar waith.
- Parhau i fod yn gyflogwr Cyflog Byw go iawn a chefnogi busnesau lleol.
- Sicrhau bod ein tîm yn eco-lythrennog a'r gallu i gyflawni ein cynllun lleihau carbon yn y gweithle a dyletswyddau bioamrywiaeth Adran 6.



Beth nesaf?

Mae'n bryd ail-ddychmygu'r byd, ac mae cyfoeth o bosibiliadau yn aros i ni archwilio gyda'n gilydd.

Erbyn 2030, gallwn gael Cymru y gall pawb fod yn falch ohoni – un sydd ar ei ffordd i ddiogelu cenedlaethau'r dyfodol i'r ychydig ganrifoedd nesaf a thu hwnt, ac i gyrraedd ei nodau llesiant.

Sut olwg fydd ar hynny os ydych yn gweithio mewn corff cyhoeddus? Byddwn ni i gyd yn rhannu syniadau ac yn helpu ein gilydd i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol problemau yn haws; byddwn yn hyderus am ein gwasanaethau cydgysylltiedig oherwydd ein bod wedi cynnwys syniadau gwych pobl sy'n dibynnu arnynt; meddwl hirdymor ac atal problemau cyn iddynt godi yn safonol; ac mae pethau'n gwneud synnwyr oherwydd rydyn ni wedi cysylltu'r dotiau ac wedi sicrhau sawl buddugoliaeth sy'n gwella llesiant pawb yng Nghymru.

I bawb arall – byddwn yn sylwi ar y gwahaniaeth yn ein bywydau bob dydd.

Cymru sy'n teimlo'n dra gwahanol, dyfodol lle'r ydym yn cydfodoli'n gytûn â natur, nid yn gwrthdaro â hi. ? [Cymru Can](#).

Cymdogaethau diogel a chynhwysol, ynghyd â manau diogel i orffwys a chwarae? [Cymru Can](#).

Cynnydd mewn balchder dinesig, lle mae pobl yn cael eu cefnogi i ddod at ei gilydd i feithrin ac adeiladu eu cymunedau? [Cymru Can](#).

Gofod lle rydyn ni'n sefyll dros bobl a'r blaned? [Cymru Can](#).

Mae'r geiriau nesaf yn mynd i rai o ysgogwyr newid Cymru. Beth fyddwch chi'n ei ychwanegu?

Daeth Lexie, 14 oed o Abertawe, yn 'Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol am y dydd' mewn cydweithrediad â'r elusen blant fyd-eang, Plan UK, ar gyfer Diwrnod Rhyngwladol y Ferch i Blant y Cenhedloedd Unedig.

Yma, mae Lexie yn disgrifio'r newidiadau mae hi eisiau eu gweld yng Nghymru erbyn 2030...

"Rwyf am i Gymru fod yn wlad gynrychioliadol y gall eraill ei dilyn ac edrych i fyny ati. Rydw i eisiau strydoedd diogel, glân lle gallwch chi gerdded heb ofni cael eich dilyn. Rwyf am weld gostyngiad sylweddol mewn sbwriel a gwastraff bwyd. Rwyf am i fwy o gwmnïau ofalu am ein planed trwy greu pecynnau ecogyfeillgar a sicrhau nad ydynt yn cael eu taflu fel sbwriel, gan lygru ein gofodau a'n cartrefi."

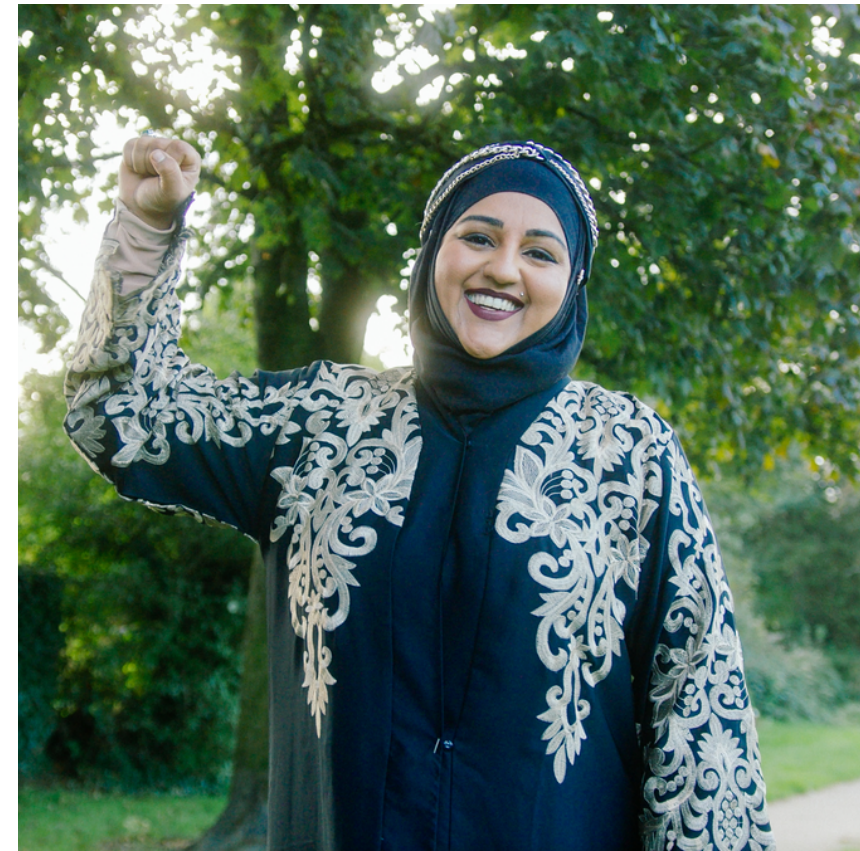
“

Nid yw newid yn digwydd yn ddigon cyflym. Nid cyllid yw'r unig rwystr i weithredu ar newid hinsawdd – ei feddylfryd a'i greddoau, ewyllys gwleidyddol a newid cymdeithasol. Mae'r Ganolfan wedi bod yn ymchwilio ac yn rhannu ffyrdd o fynd i'r afael â heriau amgylcheddol ers 50 mlynedd bellach. Gwyddom fod gennym y dechnoleg i gyrraedd sero net, ond heb newid mewn meddylfryd, ni chawn y newid sydd ei angen arnom. Mae gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol enw rhagorol yn rhyngwladol. Rydych chi wedi cael dechrau gwych - nawr mae angen i ni ganolbwyntio ar sut rydyn ni'n ymgysylltu â chalonnau a meddyliau a chyflymu newid.

Eileen Kinsman

Cyd-brif Swyddog Gweithredol, Canolfan y Dechnoleg Amgen

”



“

Why can't we look after everyone in Cymru with compassion and heart?

And take the action we need, right from the start.

For a better life now and for generations to come.

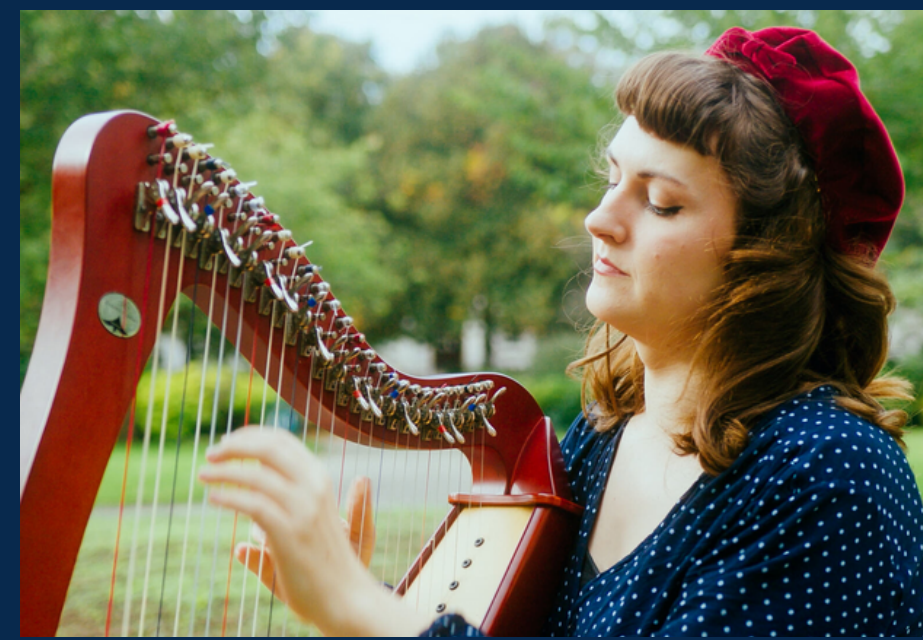
Thriving, connected, together as one.

”

Nelly Adam, AKA Queen Niche

Artist gair llafar

Cymru Can



Cwrdd â chast Cymru Can

**Swyddfa Comisiynydd
Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru**

Tramshed Tech
Stryd Pendyris
Caerdydd
CF11 6BH

 cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru

cenedlaethaurdyfodol.cymru

